

EVROPSKA CENTRALNA BANKA
BANČNI NADZOR

Vodnik ECB o procesu ocenjevanja ustrezne notranje likvidnosti (ILAAP)

BANKENTOEZICHT

November 2018

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNÍ DOHLÉD

BANKENAUF SICHT

БАНКОВ НАДЗОР BANKTILLSYN

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Kazalo

1	Uvod	2
1.1	Namen	3
1.2	Obseg uporabe in sorazmernost	4
2	Načela	5
	Prvo načelo – Upravljalni organ je odgovoren za dobro upravljanje procesa ILAAP	5
	Drugo načelo – ILAAP je sestavni del splošnega okvira upravljanja institucije	7
	Tretje načelo – ILAAP je temeljnega pomena za kontinuiteto institucije, saj zagotavlja likvidnostno ustreznost z različnih perspektiv	13
	Četrto načelo – V ILAAP se ugotovijo in upoštevajo vsa pomembna tveganja	18
	Peto načelo – Notranji likvidnostni blažilniki so visoke kakovosti in jasno opredeljeni, notranji stabilni viri financiranja so jasno določeni	21
	Šesto načelo – Metodologije za kvantifikacijo tveganj v procesu ILAAP so ustrezne, medsebojno skladne in neodvisno validirane	22
	Sedmo načelo – Cilj rednega stresnega testiranja je zagotoviti likvidnostno ustreznost v neugodnih razmerah	25
3	Glosar	29
	Kratice	33

1. Kot je pokazala zadnja finančna kriza, je likvidnost¹ za institucije temeljnega pomena, saj pomanjkanje likvidnosti predstavlja neposredno grožnjo za njihov nadaljnji obstoj in delovanje. Eden glavnih naukov krize² je bil, da morajo institucije likvidnostno tveganje upravljati tako, da so vedno, tudi v neugodnih razmerah, sposobne izpolniti svoje plačilne obveznosti.
2. Skladno s tem ima proces ocenjevanja ustrezne notranje likvidnosti (ILAAP) ključno vlogo pri upravljanju tveganj v kreditnih institucijah. Kar zadeva pomembne institucije s sedežem v enotnem mehanizmu nadzora (EMN), ECB pričakuje, da bodo v skladu z določili člena 86 uredbe o kapitalskih zahtevah IV (CRD IV)³ izvajale ILAAP, ki je previden in konservativen.⁴ ECB meni, da zanesljiv, učinkovit in celovit ILAAP podaja jasno oceno tveganj za likvidnost in vsebuje dobro strukturirane procese za ravnanje s tveganji in eskalacijo tveganj, temelječe na dobro premišljeni in temeljiti strategiji glede tveganj, ki se prevaja v učinkovit limitni sistem.
3. Po mnenju ECB temelji zanesljiv, učinkovit in celovit ILAAP na dveh stebrih, imenovanih ekonomska perspektiva in normativna perspektiva. Pričakuje se, da se ti dve perspektivi medsebojno dopolnjujeta ter da se informacije iz ene upoštevajo v drugi in obratno.
4. ILAAP je hkrati tudi pomemben vir vhodnih podatkov v procesu nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP), ki se izvaja v okviru EMN. Rezultati ILAAP se v skladu s Smernicami EBA o skupnih postopkih in metodologijah SREP upoštevajo v vseh ocenah SREP ter v procesu določanja likvidnosti v okviru drugega stebra.
5. V okviru SREP velja, da dober ILAAP zmanjšuje negotovost institucije in njenega nadzornika glede tveganj, ki jim je institucija izpostavljena ali bi jim lahko bila izpostavljena, nadzorniku pa daje dodatna zagotovila, da institucija z vzdrževanjem ustreznih likvidnostnih blažilnikov in stabilnih virov financiranja ter z učinkovitim upravljanjem tveganj ostaja sposobna, da še naprej uspešno deluje. V ta namen mora zagotoviti, da vnaprej prepozna vsa pomembna tveganja, jih učinkovito upravlja (z ustrezno kombinacijo kvantifikacije in obvladovanja) in krije z zadostnim obsegom kakovostnih likvidnostnih blažilnikov.

¹ V tem vodniku izraz »likvidnost« zajema tako likvidnost kot tudi financiranje.

² Glej npr. dokument *The Basel Committee's response to the financial crisis: report to the G20*, Baselski odbor za bančni nadzor, oktober 2010.

³ Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL L 176, 27. 6. 2013, str. 338).

⁴ Člen 86(1) CRD IV: »Pristojni organi zagotovijo, da institucije vzpostavijo zanesljive strategije, politike, procese in sisteme za ugotavljanje, merjenje, upravljanje in spremljanje likvidnostnega tveganja v ustreznem sklopu časovnih obdobj, tudi znotraj enega dne, za zagotovitev, da institucije ohranjajo ustrezne ravni likvidnostnih blažilnikov.«

1.1 Namen

6. Namen vodnika ECB o ILAAP (»vodnik«) je zagotoviti transparentnost na področju likvidnostnega tveganja s tem, da ECB javno predstavi, kako razume zahteve glede likvidnostnega tveganja, kot izhajajo iz člena 86 CRD IV. Z vodnikom želi pomagati institucijam, da okrepijo svoj ILAAP, in jih spodbuditi k uporabi najboljših praks. V ta namen podrobno pojasnjuje svoja pričakovanja glede procesa ILAAP, s čimer povečuje enotnost in učinkovitost nadzora.
7. Vodnik na podlagi določil CRD IV o ILAAP oblikuje sedem načel, ki se bodo poleg ostalih dejavnikov upoštevala pri oceni ILAAP vsake institucije v okviru procesa SREP. Ta načela se bodo uporabljala tudi v razpravi z vsako posamezno institucijo v okviru nadzorniškega dialoga.
8. Vodnik ne nadomešča ali zamenjuje veljavne zakonodaje, s katero se izvaja člen 86 CRD IV. V primeru razhajanj med vodnikom in veljavno zakonodajo prevlada slednja. Vodnik je zamišljen kot praktično orodje, ki se redno posodablja v skladu z novimi dogajanjem in izkušnjami. Zato se bodo načela in pričakovanja, predstavljena v tem vodniku, s časom nadalje razvijala. V posodobitvah se bodo upoštevala tekoča gibanja v praksi in metodologijah evropskega bančnega nadzora ter dogajanja na področju mednarodne in evropske regulative, kot so denimo nova merodajna tolmačenja relevantnih direktiv in uredb, ki jih bo sprejelo Sodišče Evropske unije.
9. V vodniku se uporablja pristop, ki temelji na načelih, s posebnim poudarkom na izbranih ključnih vidikih s perspektive nadzora. Njegov namen ni zagotoviti vseobsežna navodila o vseh vidikih, ki so pomembni za dober ILAAP. Za izvajanje procesa ILAAP v obliki, ki je primerna za konkretne okoliščine posamezne institucije, ostajajo odgovorne institucije same. ECB ocenjuje proces ILAAP v vsaki instituciji posebej.
10. Poleg vodnika ter relevantne zakonodaje Unije in držav članic je priporočljivo, da institucije upoštevajo tudi druge publikacije, ki so jih v zvezi z ILAAP objavili Evropski bančni organ (EBA)⁵ in mednarodni forumi, kot sta Baselski odbor za bančni nadzor (BCBS) in Odbor za finančno stabilnost (FSB). Nadalje morajo upoštevati tudi vsa z ILAAP povezana priporočila, ki jih dobijo v procesu SREP, denimo priporočila v zvezi z dobrim upravljanjem institucije, upravljanjem tveganj in kontrolami.

⁵ V tem oziru so posebej relevantne Smernice EBA o notranjem upravljanju (EBA/GL/2017/11), smernice EBA o stresnih testih v institucijah (EBA/GL/2018/04) ter smernice CEBS o upravljanju tveganja koncentracije v procesu nadzorniškega pregledovanja (GL31).

1.2 Obseg uporabe in sorazmernost

11. Ta vodnik je relevanten za vse kreditne institucije, ki so razvrščene med pomembne nadzorovane subjekte po členu 2(16) okvirne uredbe o EMN.⁶ Obseg uporabe člena 86 CRD IV o obsegu procesa ILAAP je določen v členu 109 CRD IV. Ker člen 86 CRD IV predstavlja zgolj določilo za minimalno poenotenje in so ga različne države članice v nacionalno zakonodajo prenesle na različne načine, obstajajo v sodelujočih državah članicah številne različne prakse ILAAP in zahteve za nadzor kreditnih institucij.
12. Načela ILAAP je razvila ECB skupaj s pristojni nacionalnimi organi. Njihov namen je, da s spodbujanjem razvoja skupnih metodologij na tem pomembnem področju nadzora zagotovijo visoke nadzorniške standarde.
13. ILAAP je v prvi vrsti notranji proces in institucije so še naprej same odgovorne za njegovo sorazmerno in verodostojno izvajanje. V skladu s členom 86 CRD IV, mora biti ILAAP sorazmeren z vrsto, obsegom in zapletenostjo dejavnosti institucije.
14. Načela, razvita v tem vodniku, bodo služila zgolj kot izhodišče v nadzorniškem dialogu s kreditnimi institucijami. Zato jih ne gre razumeti kot celovit pregled vseh vidikov, ki so potrebni za zanesljiv, učinkovit in celovit ILAAP. Institucije morajo same zagotoviti, da njihov ILAAP ostaja vseobsežen in sorazmeren z naravo, obsegom in zapletenostjo njihovih dejavnosti, pri čemer morajo upoštevati, da se načela sorazmernosti ne sme uporabljati na način, ki zmanjšuje učinkovitost procesa ILAAP.

⁶ Uredba (EU) št. 468/2014 Evropske centralne banke z dne 16. aprila 2014 o vzpostavitvi okvira za sodelovanje znotraj enotnega mehanizma nadzora med Evropsko centralno banko in pristojnimi nacionalnimi organi ter z imenovanimi nacionalnimi organi (okvirna uredba o EMN) (ECB/2014/17) (UL L 141, 14. 5. 2014, str. 1).

2 Načela

Prvo načelo – Upravljalni organ je odgovoren za dobro upravljanje procesa ILAAP

- (i) Zaradi velikega pomena, ki ga ima ILAAP za institucijo, se pričakuje, da vse njegove ključne elemente odobri upravljalni organ. To se mora odražati v ureditvi notranjega upravljanja za upravljalni organ, ki je oblikovana v skladu z nacionalno zakonodajo ter pravom EU in smernicami EBA. Upravljalni organ, višje vodstvo in pristojne komisije morajo o procesu ILAAP učinkovito razpravljati in ga preverjati.
- (ii) Pričakuje se, da upravljalni organ vsako leto pripravi oceno likvidnostne ustreznosti institucije, ki jo podpre z rezultati procesa ILAAP in ostalimi relevantnimi informacijami. Oceno predstavi v jasni in zgoščeni izjavi, imenovani »izjava o likvidnostni ustreznosti«, ki jo mora podpisati.
- (iii) Upravljalni organ je odgovoren za celoten proces ILAAP. Pričakuje se, da odobri okvir upravljanja procesa ILAAP, ki jasno in pregledno določa pristojnosti, pri čemer spoštuje načelo ločitve funkcij. Okvir upravljanja naj vsebuje jasen pristop za redna notranja preverjanja in validacijo procesa ILAAP.

Upravljalni organ odobri ključne elemente procesa ILAAP

15. Od upravljalnega organa se pričakuje, da pripravi in podpiše izjavo o likvidnostni ustreznosti ter odobri ključne elemente procesa ILAAP, na primer:
- okvir upravljanja;
 - okvir za interno dokumentacijo;
 - nabor zajetih subjektov, proces ugotavljanja tveganj, interni popis tveganj in taksonomija, ki odražata obseg pomembnih tveganj, ter kritje teh tveganj z likvidnostjo;
 - metodologije za kvantifikacijo tveganj,⁷ vključno s temeljnimi predpostavkami in parametri za merjenje tveganj (npr. časovni horizont, stopnje zaupanja⁸ in profil zapadlosti), podprte z zanesljivimi podatki in učinkovitimi sistemi za agregiranje podatkov;

⁷ Vodnik o ILAAP ne predpisuje, katera metodologija za kvantifikacijo tveganj naj se uporabi. To je podrobneje pojasnjeno v razdelku »Izbira metodologij za kvantifikacijo tveganj« pri 6. načelu.

⁸ Kot v primeru modeliranja vlog brez zapadlosti.

- pristop, ki se uporablja za oceno likvidnostne ustreznosti (vključno z okvirom za stresno testiranje in jasno izraženo opredelitvijo likvidnostne ustreznosti).
 - zagotavljanje kakovosti procesa ILAAP, zlasti glavnih vhodnih podatkov za izjavo o likvidnostni ustreznosti (struktura in vloga notranje validacije, uporaba samoocene po veljavnih pravilih, predpisih in nadzorniških pričakovanjih, vzpostavljene kontrole za validacijo podatkov, rezultati stresnih testov, uporabljeni modeli itd.).
16. Upravljalni organ obsega nadzorno funkcijo in upravljalno funkcijo, ki ju lahko opravlja en sam ali pa dva ločena organa. Katera funkcija mora odobriti posamezne ključne elemente procesa ILAAP, je odvisno od tega, kako je organizirano notranje upravljanje institucije, kar bo ECB pregledovala v skladu z nacionalno zakonodajo ter v skladu z zakonodajo Unije in smernicami EBA.⁹

Notranji pregled in validacija

17. Institucija mora proces ILAAP redno preverjati. Pričakuje se, da ti redni notranji pregledi zajamejo tako kvalitativne kot tudi kvantitativne vidike, med drugim uporabo rezultatov procesa ILAAP, okvir za stresno testiranje ter proces zajemanja tveganj in agregiranja podatkov. Pričakuje se, da tak notranji pregled vključuje tudi sorazmeren proces validacije uporabljenih internih metodologij za kvantifikacijo tveganj.
18. V ta namen mora imeti institucija vzpostavljene ustrezne politike in procese za notranje preglede. Pričakuje se, da preglede procesa ILAAP v skladu s svojo vlogo in pristojnostmi celovito izvajajo tri obrambne črte, ki zajemajo poslovne dejavnosti in neodvisne notranje kontrolne funkcije (upravljanje tveganj, skladnost poslovanja in notranja revizija).¹⁰
19. ECB pričakuje, da institucija vzpostavi postopek, s katerim se ILAAP proaktivno prilagaja vsem pomembnim spremembam, ki se zgodijo, kot so vstop na nove trge ali uvedba novih storitev in produktov ter spremembe v strukturi skupine¹¹ ali finančnega konglomerata.
20. Pričakuje se, da se rezultati in predpostavke ILAAP preverijo z notranjim pregledom, ki zajema npr. načrtovanje likvidnosti, scenarije in kvantifikacijo tveganj. V kolikšnem obsegu bo ta pregled kvantitativen namesto kvalitativen, je odvisno od narave pregledanega elementa. V pregledu je treba ustrezno upoštevati limite in omejitve, ki izvirajo iz uporabljenih metodologij, osnovnih predpostavk in vhodnih podatkov, uporabljenih pri kvantifikaciji tveganj.

⁹ Glej uvodno izjavo 56, točke (7) do (9) člena 3(1) CRD IV ter naslov II Smernic EBA o notranjem upravljanju (EBA/GL/2017/11).

¹⁰ Vloga sodelujočih funkcij je opisana v Smernicah EBA o notranjem upravljanju (EBA/GL/2017/11).

¹¹ Za namene tega vodnika izraz »institucija« zajema tudi skupine, konglomerate in podskupine, kot je ustrezno v skladu s členom 109 CRD IV.

21. Namen pregleda je podrobno preveriti, ali so notranji procesi, izbrane metodologije in predpostavke privedli do zanesljivih rezultatov (»testiranje za nazaj«¹²) ter ali ostajajo ustrezni glede na sedanje razmere in prihodnja gibanja. Rezultat pregleda je treba podrobno preučiti in dokumentirati ter o njem poročati višjemu vodstvu in upravljalnemu organu. Če so odkrite šibke točke, je treba sprejeti učinkovite ukrepe za njihovo hitro odpravo.

Izjava o likvidnostni ustreznosti

22. V izjavi o likvidnostni ustreznosti upravljalni organ predstavi svojo oceno likvidnostne ustreznosti institucije in glavne argumente zanjo ter v podporo navede relevantne informacije, vključno z rezultati procesa ILAAP. Po mnenju ECB mora biti iz izjave razvidno, da upravljalni organ dobro razume likvidnostno ustreznost institucije, glavne dejavnike in ranljivosti, glavne vhodne in izhodne podatke v procesu ILAAP, parametre in procese, na katerih temelji ILAAP, ter usklajenost procesa ILAAP s strateškimi načrti institucije.
23. Pričakuje se, da institucija sama v skladu z nacionalnimi predpisi ter relevantnimi bonitetnimi zahtevami in smernicami določi, kdo je pristojen za podpis izjave v imenu upravljalnega organa.¹³

Drugo načelo – ILAAP je sestavni del splošnega okvira upravljanja institucije

- (i) V skladu s členom 86(1) CRD IV mora institucija imeti zanesljive strategije, politike, procese in sisteme za ugotavljanje, merjenje, upravljanje in spremljanje likvidnostnega tveganja v ustreznih časovnih obdobjih, tudi znotraj dne, s katerimi zagotavlja, da vzdržuje ustrezno raven likvidnostnih blažilnikov.¹⁴
- (ii) Poleg ustreznega kvantitativnega okvira za ocenjevanje likvidnostne ustreznosti je potreben tudi kvalitativni okvir, ki zagotavlja, da se likvidnostna ustreznost aktivno upravlja. V tem okviru mora institucija spremljati pokazatelje likvidnostne ustreznosti, da bi pravočasno odkrila in ocenila morebitne grožnje v različnih časovnih obdobjih, tudi znotraj dne, sprejela praktične zaključke in izvedla preventivne ukrepe, s katerimi bi zagotovila, da regulativni in notranji likvidnostni blažilniki ostajajo ustrezni.
- (iii) Pričakuje se, da so kvalitativni in kvantitativni vidiki procesa ILAAP skladni drug z drugim ter s poslovno strategijo institucije in njeno nagnjenostjo k prevzemanju tveganj. ILAAP mora biti integriran v procese poslovanja,

¹² Na primer, pričakuje se, da bo v skladu z zahtevami iz Smernic EBA o usklajenih opredelitvah in predlogah za načrte financiranja kreditnih institucij na podlagi priporočila A4 ESRB/2012/2 za načrt financiranja opravljeno testiranje za nazaj.

¹³ Smernice EBA o notranjem upravljanju (EBA/GL/2017/11) podrobneje opisujejo razdelitev nalog in pristojnosti med nadzorno in upravljalno funkcijo upravljalnega organa.

¹⁴ Za opis notranjih likvidnostnih blažilnikov in notranjih stabilnih virov financiranja glej 5. načelo.

odločanja in upravljanja tveganj v instituciji. Pričakuje se, da je v celotni skupini notranje skladen in koherenten.

- (iv) Pričakuje se, da institucija vzdržuje zanesljivo in učinkovito splošno arhitekturo ILAAP ter dokumentacijo o povezavah med različnimi elementi procesa ILAAP in integraciji tega procesa v splošni okvir upravljanja institucije.
- (v) Pričakuje se, da ILAAP podpira strateško odločanje, hkrati pa na operativni ravni zagotavlja, da institucija trajno vzdržuje zadostno raven likvidnosti. S tem prispeva k doseganju ustreznega razmerja med tveganji in nagradami. Vse metode in procesi, ki jih institucija v okviru operativnega ali strateškega upravljanja likvidnosti uporablja za uravnavanje svoje likvidnosti, morajo biti odobreni, natančno pregledani in pravilno vključeni v proces ILAAP in njegovo dokumentacijo.

ILAAP kot sestavni del okvira upravljanja institucije

- 24. Da bi institucija lahko ocenila, koliko likvidnosti potrebuje za kritje svojih tveganj, in redno vzdrževala to raven likvidnosti,¹⁵ se pričakuje, da ima vzpostavljene notranje procese in ureditve, s katerimi se kvantitativna analiza tveganj, kot jo pokaže ILAAP, upošteva v vseh pomembnih poslovnih dejavnostih in odločitvah.
- 25. To lahko dosega na primer s tem, da ILAAP uporablja v procesu strateškega načrtovanja na ravni skupine, pri spremljanju kazalnikov likvidnostne ustreznosti, da bi pravočasno odkrila in ocenila morebitne grožnje, pri sprejemanju praktičnih zaključkov in preventivnih ukrepov, pri razporejanju likvidnosti in rednem zagotavljanju učinkovitosti okvira nagnjenosti k prevzemanju tveganj (RAF).
- 26. Pričakuje se, da tveganju prilagojene kazalnike uspešnosti iz procesa ILAAP¹⁶ uporablja v procesu odločanja in na primer pri določanju variabilnih prejemkov zaposlenih ali v razpravah o poslovanju in tveganjih na vseh ravneh v instituciji, med drugim na sejah komisije za upravljanje bilance, komisije za tveganja in uprave.

Splošna arhitektura ILAAP

- 27. Upravljalni organ je odgovoren za vzdrževanje zanesljive in učinkovite splošne arhitekture ILAAP. Zagotavljati mora, da so različni elementi procesa medsebojno skladni in da je ILAAP vključen v splošni okvir upravljanja

¹⁵ Splošna pričakovanja glede kvantitativnega dela ILAAP so predstavljena pri 3. načelu.

¹⁶ Primeri takšnih kazalnikov so navedeni v Smernicah EBA o preudarnih politikah prejemkov v skladu s členoma 74(3) in 75(2) Direktive 2013/36/EU ter razkritjih v skladu s členom 450 Uredbe (EU) št. 575/2013 (EBA/GL/2015/22).

institucije. Pričakuje se, da ima institucija jasno predstavo o tem, kako so ti elementi enotno vključeni v celoten proces, tako da lahko ves čas vzdržuje likvidnostno ustreznost.

28. V ta namen mora imeti v dokumentaciji ILAAP opis splošne arhitekture ILAAP, ki denimo vključuje pregled glavnih elementov in kako so ti medsebojno povezani, kako je ILAAP vključen v delovanje institucije in kako se njegovi rezultati v instituciji uporabljajo. V opisu arhitekture mora biti pojasnjeno, kakšna je osnovna struktura procesa ILAAP, kako se njegovi rezultati uporabljajo pri sprejemanju odločitev in kakšne so povezave npr. med poslovno strategijo in strategijo glede tveganj, načrti financiranja, procesi ugotavljanja tveganj, izjavo o nagnjenosti k prevzemanju tveganj, sistemi limitov, metodologijami za kvantifikacijo tveganj, programom stresnega testiranja in poročanjem vodstvu.

Poročanje vodstvu

29. ILAAP je proces, ki se izvaja ves čas. Pričakuje se, da institucije rezultate ILAAP (npr. gibanja pomembnih tveganj, ključnih kazalnikov itd.) v primernih časovnih razmikih vključijo v notranje poročanje vodstvu. Pričakuje se, da je poročanje upravljalnemu organu vsaj četrtletno, vendar pa je odvisno od velikosti, kompleksnosti, poslovnega modela in vrste tveganj institucije, poročanje lahko tudi pogostejše, da se zagotovi pravočasno ukrepanje vodstva, saj se spremembe na področju likvidnosti in financiranja lahko zgodijo zelo hitro, neustrezno stanje likvidnosti pa lahko takoj ogrozi kontinuiteto institucije.

ILAAP in okvir nagnjenosti k prevzemanju tveganj (RAF)¹⁷

30. Pričakuje se, da se v okviru nagnjenosti k prevzemanju tveganj (RAF) formalizira interakcija med RAF in drugimi strateškimi procesi, kot so ICAAP, ILAAP, načrt sanacije in okvir prejemkov, v skladu z nadzorniško izjavo EMN o upravljanju in vodenju ter o nagnjenosti k prevzemanju tveganj. Dobro sestavljen okvir RAF, izražen v izjavi o nagnjenosti k prevzemanju tveganj, mora biti tesno povezan z ILAAP in ključni element za dobro upravljanje tveganj in kapitala.
31. Pričakuje se, da institucija v izjavi o nagnjenosti k prevzemanju tveganj izrazi jasno in nedvoumno stališče o svojih tveganjih ter navede predvidene ukrepe v zvezi z njimi, ki morajo biti usklajeni z njeno poslovno strategijo. Predvsem morajo biti v izjavi navedeni razlogi za sprejemanje določenih vrst tveganj, produktov ali regij oziroma za izogibanje tem tveganjem, produktom ali regijam. Nadalje se pričakuje, da institucija razširi spremljanje likvidnostnih tveganj tudi

¹⁷ Dodatne razlage in napotki so v *Nadzorniški izjavi o upravljanju in vodenju ter o nagnjenosti k prevzemanju tveganj*, ECB, junij 2016, in v dokumentu *Principles for An Effective Risk Appetite Framework*, Odbor za finančno stabilnost, november 2013.

na druge kazalnike poleg regulativnih ter izbere raznolik nabor kazalnikov sorazmerno s svojim poslovnim modelom in profilom tveganosti.

32. Pričakuje se, da bo celoten profil tveganosti institucije v končni fazi odvisen od okvira RAF za celotno skupino in od njegovega izvajanja. Poleg tega je RAF temeljni element pri oblikovanju in izvajanju strategije institucije. Okvir strukturirano povezuje sprejeta tveganja z likvidnostno ustreznostjo institucije in njenimi strateškimi cilji. V njem mora institucija določiti in upoštevati svoje upravljalvske blažilnike.
33. Pričakuje se, da institucija jasno izrazi, kako ILAAP podpira izvajanje in spremljanje njene strategije in nagnjenosti k prevzemanju tveganj ter kako ji to omogoča, da spoštuje dogovorjene omejitve tveganj, določene v izjavi o nagnjenosti k prevzemanju tveganj. Da bi lahko učinkoviteje in zanesljiveje upravljala tveganja, se pričakuje, da institucija uporabi rezultate ILAAP, ko vzpostavlja sistem spremljanja in poročanja tveganj ter ustrezno podroben sistem limitov (vključno s postopki eskalacije), ki določa omejitve npr. za posamezna tveganja, podtveganja, subjekte in poslovna področja ter s tem podpira izjavo o nagnjenosti k prevzemanju tveganj skupine.
34. Pričakuje se, da ima institucija vzpostavljeno politiko glede uporabe javnih virov financiranja.¹⁸ Takšna politika mora razlikovati med uporabo teh virov v normalnih razmerah in v obdobjih zaostrenih razmer ter se mora izrecno upoštevati v izjavi o nagnjenosti k prevzemanju tveganj (časovnica in znesek) in v izjavi o likvidnostni ustreznosti. Spremljati je treba dejansko in morebitno prihodnjo uporabo takšnih virov. To spremljanje je treba izvajati za vse pomembne valute. Pričakuje se, da se za kvantifikacijo časovnice in zneska morebitne prihodnje uporabe takšnih virov uporablja stresno testiranje.

Usklajenost med ILAAP in sanacijskim načrtom

35. Cilj načrta sanacije je določiti ukrepe, ki bi jih institucija sprejela, da bi popravila svoje finančno stanje, potem ko se je to močno poslabšalo. Ker nezadostna raven likvidnosti predstavlja eno glavnih nevarnosti za kontinuiteto / uspešnost poslovanja institucije, se pričakuje, da sta ILAAP in načrt sanacije sestavna dela istega kontinuuma upravljanja tveganj. Medtem ko je cilj ILAAP, da trajno zagotavlja uspešnost poslovanja institucije v okviru njene obstoječe strategije in predvidenega poslovnega modela, so z načrtom sanacije določeni ukrepi (vključno z izrednimi ukrepi) za ponovno doseglo zdravega finančnega stanja po hujšem poslabšanju.

¹⁸ Smernice EBA o usklajenih opredelitvah in predlogah za načrte financiranja kreditnih institucij na podlagi priporočila A4 ESRB/2012/2 (EBA/GL/2014/04) opredeljujejo javne vire financiranja kot »vire financiranja, ki jih neposredno ali posredno zagotavlja javni sektor. To vključuje srednje- in dolgoročne programe financiranja z repo posli, kreditno jamstvene programe financiranja in kreditno jamstvene podporne programe za realno gospodarstvo.« (To denimo vključuje operacije dolgoročnejšega refinanciranja ECB).

36. Skladno s tem se pričakuje, da institucije zagotovijo usklajenost in notranjo povezanost med ILAAP na eni strani ter načrtom sanacije in ureditvijo na tem področju (npr. pragi za signale zgodnjega opozarjanja in kazalnike načrta sanacije, postopki eskalacije in možni ukrepi vodstva¹⁹) na drugi. Poleg tega se pričakuje, da se možni ukrepi vodstva na podlagi ILAAP brez odlašanja upoštevajo tudi v načrtu sanacije in obratno, tako da so postopki in informacije v njihovih dokumentih skladni in posodobljeni.

Skladnost in povezanost v celotni skupini

37. Pričakuje se, da ILAAP zagotavlja likvidnostno ustreznost na relevantnih ravneh konsolidacije in za relevantne subjekte v skupini, kot zahteva člen 109 CRD IV. Da bi bilo mogoče učinkovito oceniti in vzdrževati likvidnostno ustreznost v vseh subjektih, morajo biti strategije in procesi upravljanja tveganj, postopki odločanja ter metodologije in predpostavke pri kvantifikaciji likvidnosti in financiranja medsebojno skladni v vseh zajetih subjektih.
38. Kjer so nacionalna določila ali napotki za ILAAP za nekatere subjekte ali podskupine drugačni, je mogoče, da je za njihovo izvajanje na teh ravneh skupine ali podskupine potreben nekoliko drugačen pristop. Vseeno morajo institucije zagotoviti, da to ne vpliva na učinkovitost in usklajenost procesa ILAAP na vsaki posamezni ravni, s posebnim poudarkom na ravni skupine.
39. V primeru čezmejnih operacij, pri katerih v različnih državah obstajajo različne zahteve glede likvidnosti (upravljanja tveganj), se pričakuje, da je v procesu ILAAP pojasnjeno, katere lokalne regulativne razlike so relevantne. Na splošno se pričakuje, da bodo te vplivale samo na posamezne podrobnosti pri izvajanju, kot so parametri stresnih testov, potrditev in poročanje itd., in ne bodo prizadele enotnosti splošnega pristopa v procesu ILAAP. Poleg tega se pričakuje, da institucija konservativno in previdno oceni tudi ovire za prenosljivost likvidnosti in jih upošteva v procesu ILAAP.

Primer 2.1:

Tveganjem prilagojeno merjenje uspešnosti

Pri vseh pomembnih poslovnih dejavnostih (tako bilančnih kot zabilančnih) banka vključi stroške, koristi in tveganja likvidnosti v svoje interno določanje cen, določanje cen prenosa sredstev, merjenje uspešnosti in postopke odobritve novih produktov, s čimer uskladi spodbude za prevzemanje tveganj v posameznih poslovnih področjih z izpostavljenostmi likvidnostnemu tveganju, ki jih te dejavnosti ustvarjajo za institucijo kot celoto.

¹⁹ Če obstajajo razlike v načelih za ILAAP in načrtovanje sanacije, so predvideni upravljavski ukrepi lahko različni.

To podpira z izvajanjem zanesljivega okvira za upravljanje in arhitekturo ILAAP, kot je opisano pri 1. načelu.

Primer 2.2: **Usklajenost med ILAAP in sanacijskim načrtom**

Za splošno usklajenost med ureditvijo za sanacijo in procesom ILAAP se pričakuje, da so institucije v svojem procesu ILAAP in načrtu sanacije konsistentne v celotnem kontinuumu možnih vplivov na likvidnost in ukrepov vodstva. Konkretnije to pomeni, da se npr. likvidnostni kazalniki, uporabljeni v načrtu sanacije za ugotavljanje dejanskega ali možnega prihodnjega poslabšanja kakovosti likvidnosti in zmanjšanja njenega obsega, dosledno upoštevajo v procesu ILAAP. V normalnih razmerah se pričakuje, da se raven likvidnosti uravnava s procesom ILAAP tako, da ta ostaja z dovolj rezerve nad pragi za likvidnostne kazalnike²⁰ v načrtu sanacije.

Podobno se pričakuje, da so usklajeni tudi ukrepi vodstva v procesu ILAAP in v načrtu sanacije: če institucija v svojem načrtu sanacije in v ILAAP predpostavi podobne ukrepe, lahko zaradi tega v izračunu skupne sposobnosti za sanacijo preceni učinkovitost različnih možnosti sanacije, če so bili nekateri od predvidenih ukrepov že uporabljeni v okviru ILAAP. Da ne bi prihajalo do prekrivanja med možnostmi sanacije in ukrepi vodstva v okviru ILAAP, ki bi lahko privedlo do »dvojnega štetja«, se zato pričakuje, da se pomembni ukrepi vodstva v okviru ILAAP nemudoma upoštevajo v ponovni oceni izvedljivosti in učinkovitosti možnosti sanacije, predvidenih v načrtu sanacije.²¹

Na primer, institucija bo v sanacijskih razmerah bistveno težje pridobila financiranje, če ga je pridobila že v okviru ILAAP v razmerah, ki niso zajete v načrtu sanacije. To lahko vpliva na vrsto in obseg financiranja, ki ga lahko pridobi, kot tudi na pogoje izdaje.

Druga povezava med procesom ILAAP in načrtom sanacije je povratno stresno testiranje. Za ta instrument se pričakuje, da ga bodo institucije uporabljale v okviru ILAAP, da bi ugotovile, kateri scenariji bi jih privedli v situacijo, ki bi ogrožala njihovo zmožnost, da izvajajo svoj poslovni model (in s tem njihove cilje ILAAP). V kontekstu načrtovanja sanacije je »treba preučiti možnost uporabe povratnih stresnih testov kot izhodišča za oblikovanje scenarijev, ki bi morali pomeniti le „skorajšnje neizpolnjevanje obveznosti“, tj. zaradi njih poslovni model institucije ali skupine ne bi bil več sposoben uspešno poslovati, če se ne bi uspešno izvedli ukrepi za sanacijo«. ²² Poleg tega morajo scenariji tako v ILAAP kot tudi v načrtih sanacije temeljiti na dogodkih, ki so posebej relevantni za institucijo, in morajo zajeti njene glavne ranljivosti.

²⁰ Več informacij o tem je v Smernicah EBA o minimalnem seznamu kvalitativnih in kvantitativnih kazalnikov načrta sanacije (EBA/GL/2015/02).

²¹ Za več podrobnosti glej tudi poročilo ECB o načrtih sanacije, julij 2018.

²² Glej odstavek 11 v Smernicah EBA o vrsti scenarijev, ki se uporabljajo v načrtih sanacije (EBA/GL/2014/06)

Tretje načelo – ILAAP je temeljnega pomena za kontinuiteto institucije, saj zagotavlja likvidnostno ustreznost z različnih perspektiv

- (i) Z vzdrževanjem ustrezne ravni likvidnosti in financiranja ima ILAAP ključno vlogo pri zagotavljanju kontinuitete institucije. Da bi lahko opravljal to vlogo, se pričakuje, da institucija izvaja sorazmeren ILAAP, ki je previden in konservativen ter povezuje dve komplementarni notranji perspektivi.
- (ii) Pričakuje se, da institucija izvaja ekonomsko perspektivo, v kateri ugotavlja in kvantificira vsa pomembna tveganja, ki bi lahko negativno vplivala na raven notranje likvidnosti.
- (iii) Z ekonomsko perspektivo mora zagotoviti, da so vsa tveganja, ki bi lahko prizadela njeno likvidnostno pozicijo, ustrezno pokrita z notranjo likvidnostjo v skladu z njenim konceptom ustrezne notranje likvidnosti. To obsega oceno verodostojnega osnovnega scenarija in ustreznih, za institucijo specifičnih neugodnih scenarijev, kot so določeni v večletnem načrtovanju likvidnosti in financiranja ter so skladni s splošnimi cilji v načrtih institucije.
- (iv) Pričakuje se, da institucija izvaja normativno perspektivo, ki je ocena sposobnosti institucije, da v srednjeročnem obdobju trajno izpolnjuje likvidnostne regulativne in nadzorniške zahteve in obveznosti ter obvladuje druge zunanje finančne omejitve.
- (v) Institucija mora imeti formalen načrt zagotavljanja likvidnosti v izrednih razmerah, ki jasno določa strategije za reševanje likvidnostnih težav v izrednih razmerah. Načrt za izredne razmere mora obravnavati tveganja, ki so bila ugotovljena v procesu ILAAP, in mora vzpostaviti povezavo s sanacijskim načrtom.

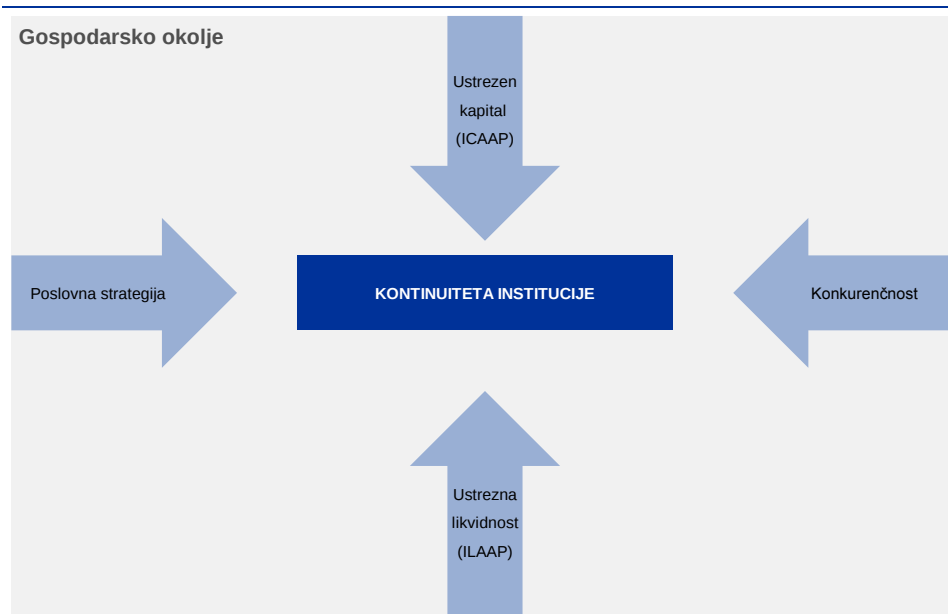
Cilj: prispevati h kontinuiteti institucije

- 40. Cilj procesa ILAAP je, da h kontinuiteti institucije z vidika likvidnosti prispeva s tem, da zagotavlja zadostno raven likvidnosti, tako da lahko institucija tudi v daljših obdobjih neugodnih gibanj izpolni obveznosti, ko zapadejo, nosi tveganja in vzdržno izvaja svojo strategijo. Pričakuje se, da institucija ta cilj kontinuitete izrazi v svojem okviru nagnjenosti k tveganjem (kot je opredeljen pri 2. načelu) in uporablja okvir ILAAP, da bi lahko ponovno ocenila svojo nagnjenost k prevzemanju tveganj in tolerančne prage glede na splošne likvidnostne omejitve, ki obstajajo za institucijo, pri čemer upošteva svoj profil tveganosti in ranljivosti.

41. V okviru teh likvidnostnih omejitev se pričakuje, da institucija oceni in določi²³ upravljaljske blažilnike nad regulativnim in nadzorniškim minimumom²⁴ ter nad notranjimi likvidnostnimi potrebami, ki ji omogočajo, da vzdržno izvaja svojo strategijo. Pri določanju zadostne velikosti upravljaljskih blažilnikov za kratkoročno obdobje naj institucija med drugim upošteva pričakovanja trgov, vlagateljev in nasprotnih strank ter odvisnost poslovnega modela od zmožnosti institucije, da izplača bonuse, dividende in plačila iz naslova instrumentov dodatnega temeljnega kapitala (AT1) ipd. Poleg teh zunanjih omejitev se pričakuje, da upravljaljski blažilniki denimo blažijo negotovosti v projekcijah likvidnostnih količnikov in možna nihanja, ki izhajajo iz te negotovosti, da upoštevajo, koliko je institucija nagnjena k prevzemanju tveganj, in dopuščajo nekaj prožnosti v poslovnih odločitvah.

Slika 1

ILAAP prispeva h kontinuiteti institucije

Vrednosti in dimenzije so zgolj ilustrativne.

Ekonomska notranja perspektiva

42. Od institucije se pričakuje, da svojo likvidnostno ustreznost z ekonomske perspektive upravlja tako, da zagotavlja ustrezno pokritost svojih tveganj z notranjo likvidnostjo, pri čemer upošteva pričakovanja iz 5. načela. Ekonomska likvidnostna ustreznost zahteva, da je notranja likvidnost institucije zadostna za

²³ V tem vodniku upravljaljski blažilniki ne pomenijo razpoložljive likvidnosti (»manevrski prostor«). Namesto tega odražajo stališče institucije o tem, koliko likvidnosti potrebuje, da bi lahko vzdržno izvajala svoj poslovni model.

²⁴ Koncept upravljaljskega blažilnika v bistvu ne določa novih minimalnih likvidnostnih zahtev nad obstoječimi zakonsko določenimi minimumi. Čeprav se na splošno pričakuje, da bo upravljaljski blažilnik večji od nič, lahko institucija teoretično vztraja, da bi ji odvisno od vrste obravnavanega scenarija lahko tudi upravljaljski blažilnik, ki je enak nič, dopuščal, da vzdržno izvaja svoj poslovni model.

kritje tveganj in pričakovanih odlivov ter da trajno podpira njeno strategijo. Pri tej perspektivi se od institucije pričakuje, da bo pokrila celoten sklop tveganj, ki bi lahko pomembno vplivala na njeno likvidnostno pozicijo, pri čemer mora upoštevati denarne tokove in likvidnostno vrednost likvidnih sredstev. Institucija mora ekonomska tveganja upravljati in jih ustrezno ocenjevati v svojem programu stresnega testiranja ter pri spremljanju likvidnostne ustreznosti.

43. Pričakuje se, da uporablja lastne procese in metodologije za ugotavljanje in kvantificiranje pričakovanih in nepričakovanih odlivov ter njihovo kritje z notranjo likvidnostjo, upoštevajoč načelo sorazmernosti. Pričakuje se, da tveganja, ki obstajajo v trenutnih razmerah, kvantificira s presečno oceno na referenčni datum. To dopolnjuje v prihodnost usmerjena ocena likvidnostne ustreznosti za srednjeročno obdobje, v kateri se upoštevajo prihodnja gibanja, kot so spremembe v zunanjem okolju. Pričakuje se, da institucija v svoji oceni za financiranje zajame vsaj triletno obdobje, za likvidnost pa primeren časovni horizont.
44. V ta namen oceni razpoložljivo likvidnost glede na likvidnostne potrebe za kritje dnevnih operacij ter načrte financiranja po osnovnem scenariju, obenem pa upošteva tudi neugodne scenarije.²⁵ Kjer je relevantno, morajo biti predpostavke skladne z načrtom sanacije.
45. Pričakuje se, da rezultate in pokazatelje iz ekonomske ocene likvidnostne ustreznosti institucija uporablja v svoji strategiji in operativnem upravljanju, ko preverja svojo nagnjenost k prevzemanju tveganj ter interakcijo s strankami (zaustavitev novih poslov, zahteva za odplačilo na pogodbeni datum brez refinanciranja itd.) in trgi (prisilne prodaje in drugi ukrepi, ki ob izvedbi vplivajo na poglede tržnih udeležencev) ter pri obravnavi svoje poslovne strategije. Poleg previdne določitve notranjih likvidnostnih blažilnikov²⁶ in kvantifikacije tveganj mora institucija predstaviti tudi koncept ekonomske likvidnostne ustreznosti, ki ji omogoča, da ostaja ekonomsko uspešna in izvaja svojo strategijo. To vključuje upravljske procese, ki instituciji omogočajo, da pravočasno ugotovi, kdaj se mora odzvati, da bi odpravila nastajajoče pomanjkljivosti na področju notranje likvidnosti, in sprejme učinkovite ukrepe (npr. povečanje likvidnostnih blažilnikov, sprememba profila denarnega toka).

Normativna notranja perspektiva

46. Normativna perspektiva je večletna ocena sposobnosti institucije, da v srednjeročnem obdobju izpolnjuje likvidnostne (kvantitativne) regulativne in nadzorniške zahteve in obveznosti ter trajno obvladuje druge zunanje finančne omejitve.

²⁵ Zaostrenost neugodnih scenarijev je podrobneje obravnavana pri 7. načelu.

²⁶ Pričakovanja v zvezi z notranjimi likvidnostnimi blažilniki so predstavljena pri 5. načelu.

47. Pričakuje se, da normativna perspektiva upošteva vse vidike, ki bi v obdobju načrtovanja lahko vplivali na relevantne regulativne količnike, kot so prilivi, odlivi in likvidnostni blažilniki. Zato kljub dejstvu, da so njeni rezultati izraženi v regulativnih merilih, normativna perspektiva ni omejena s predpostavkami, na katerih temeljijo izračuni količnikov iz prvega stebra. Namesto tega se pričakuje, da institucija pri ocenjevanju svoje likvidnostne ustreznosti v normativni perspektivi upošteva predpostavke, ki jih uporablja v ekonomski perspektivi za izračun količnika²⁷ po prvem stebru, kot je opisano v primeru 3.1.
48. Pričakuje se, da institucija vzdržuje zanesljiv načrt za likvidnost in financiranje, ki se redno posodablja in je združljiv s strategijami, nagnjenostjo k prevzemanju tveganj in viri likvidnosti. Načrt za likvidnost in financiranje mora vsebovati osnovni in neugodne scenarije in zajemati prihodnje obdobje vsaj treh let²⁸ za financiranje²⁹ ter primerno časovno obdobje za likvidnost. Pri pripravi teh projekcij se pričakuje, da institucija upošteva gospodarske razmere, kot so zajete v ekonomski perspektivi. Pri tem mora upoštevati tudi učinke prihodnjih sprememb na pravnem, regulativnem in računovodskem področju³⁰ ter sprejeti poučeno in dobro premišljeno odločitev o tem, kako jih bo upoštevala pri načrtovanju likvidnosti in financiranja.
49. Da bi institucija lahko ocenila, kako se bodo gibala glavna normativna in ekonomska notranja merila v neugodnih razmerah, kot so izražena v tekočih poslovnih pričakovanjih, mora oceniti raven teh meril v neugodnih razmerah glede na interne prage, določene v izjavi o nagnjenosti k prevzemanju tveganj. To ne pomeni, da mora institucija v obdobjih hudih pretresov dosegati zahtevani količnik likvidnostnega kritja. Pomeni pa, da mora predstaviti koncept, ki ji omogoča, da ostane ekonomsko uspešna in izvaja svojo strategijo, npr. tako, da sprejme konkretne ukrepe (sprememba likvidnostnega profila), ki izhajajo iz opravljenih projekcij. Pomeni tudi, da mora institucija v takšnih razmerah spremljati morebitno znižanje količnika likvidnostnega kritja in to povezati s svojo nagnjenostjo k prevzemanju tveganj, likvidnostnim načrtom v izrednih razmerah in načrtom sanacije.

Interakcija med ekonomsko in normativno perspektivo

50. Na sliki 2 so predstavljeni vidiki, ukrepi in rezultati, za katere se pričakuje, da se za oceno likvidnosti in financiranja upoštevajo v ekonomski in normativni

²⁷ Ista logika velja tudi za izračun količnikov, ki jih v okviru odločitev SREP (npr. minimalno obdobje preživetja) zahteva pristojni organ.

²⁸ Institucija je odgovorna za to, da izbere ustrezno obdobje načrtovanja – najkrajše takšno obdobje, ki naj ga zajame podroben načrt financiranja, je tri leta. Pričakuje se, da institucija v svojem strateškem načrtovanju sorazmerno upošteva tudi gibanja po tem minimalnem obdobju, če bodo imela velik vpliv.

²⁹ Načrta likvidnosti in financiranja je mogoče združiti tudi v en sam dokument.

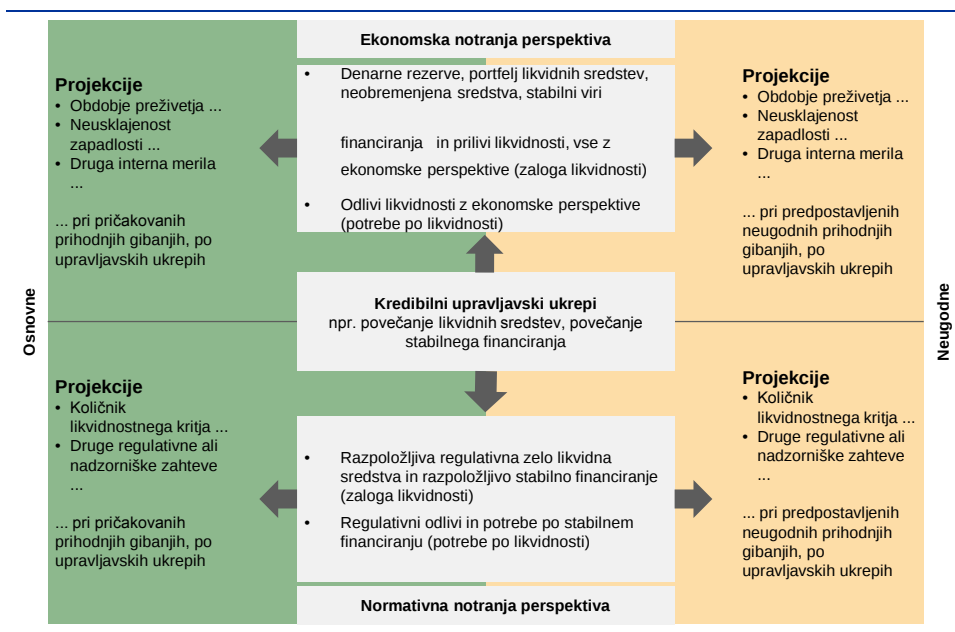
³⁰ Odvisno od verjetnosti in možnega vpliva posameznih sprememb lahko institucija uporabi različne rešitve. Nekatere spremembe se na primer morda zdijo zelo malo verjetne, vendar bi imele tako velik vpliv na institucijo, da mora ta pripraviti ukrepe, ki bi jih sprejela v izrednih razmerah. Druge, bolj verjetne regulativne spremembe, pa mora zajeti v samem načrtu likvidnosti in financiranja. En primer je uporaba količnika neto stabilnih virov financiranja (NSFR).

perspektivi. Čeprav izračuni v projekcijah v normativni perspektivi mehanično sledijo določilom prvega stebra, se od institucije vseeno pričakuje, da oblikuje interno stališče o uporabljenih scenarijih in njihovem vplivu na napovedane vrednosti prvega in drugega stebra. V ekonomski perspektivi mora izbrati tudi ustrezne scenarije in ugotoviti vpliv na pripadajoče projekcije. Poleg tega mora v ekonomski perspektivi določiti predpostavke in merila za vse metodologije izračuna ponudbe likvidnosti, potreb po likvidnosti in presežne likvidnosti. Zaradi razlik v uporabljenih metodologijah, merilih in predpostavkah lahko institucija v obeh perspektivah dobi zelo različne rezultate ocen, in sicer celo, če v obeh uporabi isti scenarij.

51. To velja tudi za upravljalvske ukrepe, ki se upoštevajo pri načrtovanju likvidnosti in financiranja v obeh perspektivah. Še več, do razlik lahko pride celo znotraj ene same perspektive, odvisno od scenarija, ki se presoja. Slika 2 prikazuje, da imajo isti upravljalvski ukrepi lahko pomembno različne učinke, odvisno od perspektive in scenarija. Institucija mora to upoštevati pri načrtovanju likvidnosti in financiranja ter zagotoviti, da so upravljalvski ukrepi, ki so predvideni v različnih perspektivah, medsebojno skladni.

Slika 2

Neposredni vpliv kredibilnih upravljalvskih ukrepov, odvisno od perspektive in scenarija – zgled

Vrednosti in dimenzije so zgolj ilustrativne.

52. Če institucija v načrtu likvidnosti in financiranja predpostavi upravljalvske ukrepe, se pričakuje, da oceni tudi njihovo izvedljivost in pričakovane učinke po različnih scenarijih ter je transparentna glede kvantitativnega vpliva vsakega ukrepa na vrednosti v projekcijah.
53. Podatki iz normativne perspektive se morajo upoštevati v ekonomski perspektivi in obratno, obe pa morata biti integrirani v vse pomembne poslovne dejavnosti, kot je opisano pri 2. načelu.

54. Pričakuje se, da ima institucija poleg tega, da meri svojo trenutno sposobnost izpolnjevanja likvidnostnih obveznosti, tudi jasen in natančno izoblikovan načrt, kako bi ukrepala v primeru (nepričakovanih) težav pri izpolnjevanju obveznosti ob zapadlosti. Zato mora ILAAP vključevati podrobne informacije o likvidnostnih ukrepih v izrednih razmerah (v obliki likvidnostnega načrta v izrednih razmerah), kar med drugim obsega oceno potencialne pogojne likvidnosti, ki bi jo bilo mogoče ustvariti v zaostrenih razmerah, čas, potreben za izvedbo ukrepov, možne negativne posledice (za izkaz poslovnega izida, ugled, vzdržnost poslovnega modela itd.) ter verjetnost dokončanja ukrepov v stresnih razmerah. Takšni izredni likvidnostni ukrepi morajo biti skladni s tveganji, ki so bila ugotovljena in kvantificirana v procesu ILAAP. Pričakuje se, da institucija (v svoji arhitekturi ILAAP) jasno opiše odnos med likvidnostnim načrtom v izrednih razmerah in likvidnostnim delom sanacijskega načrta ter pojasni, kako sta oba povezana s tveganji v običajnih razmerah, kot je opisano zgoraj, in s tveganji v stresnih razmerah.

Primer 3.1

Ekonomska perspektiva kot vir informacij za normativno perspektivo

V ekonomski perspektivi institucija z internimi pristopi oceni odlive iz različnih vrst produktov.

Na primer, v ekonomski perspektivi ima institucija celovit pristop za odkrivanje vlog na drobno z višjimi stopnjami odliva (»manj stabilne vloge na drobno«) in izračunavanje stopenj odliva.³¹

Te rezultate uporabi za to, da v ekonomski perspektivi oceni, kako velike likvidnostne blažilnike potrebuje. Nadalje te informacije uporabi v normativni perspektivi za kvantifikacijo 30-dnevne stopnje odlivov. Pri tem v izračunu količnika likvidnostnega kritja uporabi vse razpoložljive informacije iz ekonomske perspektive.

Četrto načelo – V ILAAP se ugotovijo in upoštevajo vsa pomembna tveganja

- (i) Institucija je odgovorna za to, da v ekonomski in normativni perspektivi redno izvaja proces, s katerimi ugotavlja vsa pomembna tveganja, ki jim je oziroma bi jim lahko bila izpostavljena. Pričakuje se, da vsa tveganja, za katera ugotovi, da so pomembna, obravnava v vseh delih ILAAP v skladu z interno taksonomijo tveganj.
- (ii) S celovitim pristopom, v katerem zajame vse relevantne pravne osebe, poslovne dejavnosti in izpostavljenosti, institucija vsaj enkrat letno na podlagi

³¹ V skladu s členom 25(2) in (3) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/61 z dne 10. oktobra 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z zahtevo glede likvidnostnega kritja za kreditne institucije (UL L 11, 17. 1. 2015, str. 1).

lastnih internih opredelitev pomembnosti evidentira vsa tveganja, ki so pomembna. Pričakuje se, da na podlagi tega procesa ugotavljanja tveganj pripravi celovit interni popis tveganj.

- (iii) V primeru finančnih in nefinančnih udeležb, podrejenih družb in drugih povezanih subjektov institucija ugotovi pomembna z njimi povezana tveganja, ki jim je oziroma bi jim lahko bila izpostavljena, in jih upošteva v svojem procesu ILAAP.
- (iv) Pričakuje se, da vsa tveganja, za katera ugotovi, da so pomembna, bodisi krije z zadostno likvidnostjo ali pa dokumentira utemeljitev, zakaj likvidnosti zanje ni dodelila.

Proces ugotavljanja tveganj

- 55. Pričakuje se, da institucija redno izvaja proces ugotavljanja vseh pomembnih tveganj in ugotovljena tveganja vključi v skupni interni popis tveganj. Skrbeti mora, da je popis vedno posodobljen, pri čemer uporablja interno opredelitev pomembnosti. Poleg rednih posodobitev (vsaj enkrat letno) mora popis posodobiti tudi vsakič, ko ta ne vključuje več vseh pomembnih tveganj, npr. zaradi uvedbe novega produkta ali razširitve določene poslovne dejavnosti.
- 56. Ugotavljanje tveganj mora biti celovito ter mora upoštevati obe, normativno in ekonomsko perspektivo. Pričakuje se, da institucija pri ocenjevanju likvidnostne ustreznosti v prihodnjem obdobju poleg sedanjih tveganj upošteva tudi vsa tveganja in koncentracije v teh tveganjih ali med njimi,³² ki bi se lahko pojavila zaradi izvajanja strategije ali zaradi sprememb v poslovnem okolju.
- 57. Pričakuje se, da proces ugotavljanja tveganj institucija izvaja na »bruto« ravni, torej brez upoštevanja specifičnih tehnik za zmanjšanje tveganj. V naslednjem koraku zatem oceni učinkovitost teh tehnik.³³
- 58. V skladu s Smernicami EBA o omejitvah izpostavljenosti do subjektov, ki opravljajo dejavnosti bančništva v senci (EBA/GL/2015/20), se pričakuje, da institucija v okviru ugotavljanja tveganj evidentira svoje izpostavljenosti do subjektov bančništva v senci, možna tveganja, ki izhajajo iz teh izpostavljenosti, in možen vpliv teh tveganj na profil likvidnostnega tveganja in tveganja financiranja.
- 59. Upravljalni organ je odgovoren za to, da odloči, katere vrste tveganj se štejejo za pomembne in katera pomembna tveganja je treba kriti z likvidnostjo. Pri tem mora hkrati utemeljiti, zakaj se določena tveganja, katerim je institucija izpostavljena, ne štejejo za pomembna.

³² To velja za koncentracije znotraj posameznega tveganja in med tveganji.

³³ Tu opisani »bruto pristop« se nanaša na proces ugotavljanja tveganj. Od institucij se ne pričakuje, da ne upoštevajo ukrepov za zmanjšanje tveganj, ko določajo, koliko likvidnosti potrebujejo za kritje svojih tveganj.

Popis tveganj

60. Ko institucija pripravlja interni popis tveganj, mora oblikovati interno taksonomijo tveganj. Pričakuje se, da se ne bo preprosto držala regulativne taksonomije tveganj.
61. V popisu tveganj mora upoštevati in kvantificirati tudi tveganja (če so pomembna), ki izhajajo iz njenih finančnih in nefinančnih udeležb, podrejenih družb in drugih povezanih subjektov (npr. vstopno tveganje in tveganje skupine, tveganje ugleda, operativno tveganje, tveganja, ki izhajajo iz patronatske izjave itd.).
62. Pričakuje se, da institucija – v sorazmernem obsegu – gleda širše od tveganj udeležbe in ugotovi, razume in kvantificira pomembna tveganja, ki izvirajo iz tega, ter jih upošteva v svoji interni taksonomiji tveganj, ne glede na to, ali so zadevni subjekti zajeti v bonitetni okvir ali ne. Globina analize osnovnih tveganj naj bo sorazmerna s poslovno dejavnostjo in pristopom, ki se uporablja za upravljanje tveganj.
63. Pričakuje se, da institucija vse relevantne produkte, stranke in pogodbe (sprožilci) pregleda z vidika zapadlosti in z vidika njihovega obnašanja v različnih časovnih obdobjih, vključno znotraj dne. Takšna tveganja lahko denimo izhajajo iz povečanih odlivov, zmanjšanih prilivov ali zmanjšane likvidnostne vrednosti likvidnih sredstev. Ob tem je treba upoštevati tako bilančne kot tudi zabilančne postavke, vključno z morebitnimi posledicami, ki jih imajo pozivi k predložitvi dodatnega zavarovanja ali pozivi h kritju zaradi tržnih gibanj ali zmanjšanja lastne kreditne sposobnosti (vključno s prostovoljnim odkupom lastnih dolžniških instrumentov, da bi se zagotovil dostop do trga v prihodnje).
64. En primer so inovativni instrumenti financiranja z nakupnimi opcijami, s katerimi se spremeni ročnost financiranja, ki jo je treba ugotoviti (ni omejeno samo na depozite s samodejnim podaljševanjem vezave in repo posle) in zajeti kot vir možnega nepredvidljivega likvidnostnega tveganja. Drug primer so zamenjave zastavljenega zavarovanja, ki vplivajo na velikost in sestavo zaloge likvidnih sredstev. Vsa možna tveganja, ki izvirajo iz takšnih transakcij, mora institucija jasno ugotoviti in vključiti med kazalnike tveganj.
65. Če ima institucija čezmejne dejavnosti, se pričakuje, da v okviru ILAAP oceni dejavnike, ki ovirajo prenos likvidnosti med pravnimi osebami, državami ali valutami, ter kvantificira vpliv takšnih ovir na razpoložljivost likvidnosti v celotni skupini.
66. Pričakuje se, da ILAAP omogoča instituciji, da zanesljivo določa in spremlja, katere valute so pomembne za likvidnostno tveganje in/ali tveganje financiranja. Pri tem mora jasno ugotoviti vsa pomembna tveganja, vključno s tistimi, ki izhajajo iz čezmejnih dejavnosti, saj se lahko zaradi tega tveganje v zvezi z likvidnostjo ali financiranjem (deloma) prevzema v valuti, ki ni valuta odgovarjajočega blažilnika likvidnih sredstev. Takšna tveganja je treba v procesu ILAAP kvantificirati pri vsaki valuti, ki velja za pomembno, in sicer v

normalnih razmerah (bilančno stanje in valutne razlike) in v stresnih razmerah (likvidnostna vrednost likvidnih sredstev v tuji valuti v primerjavi s stresnimi neto odlivi v tuji valuti).

Peto načelo – Notranji likvidnostni blažilniki so visoke kakovosti in jasno opredeljeni, notranji stabilni viri financiranja so jasno določeni

- (i) Od institucije se pričakuje, da v ekonomski perspektivi določi, oceni in vzdržuje notranje likvidnostne blažilnike in stabilne vire financiranja. Notranji likvidnostni blažilniki morajo biti določeni v skladu s konceptom ekonomske likvidnostne ustreznosti in v skladu z interno kvantifikacijo tveganj v instituciji.³⁴
- (ii) Pričakuje se, da so notranji likvidnostni blažilniki kakovostni ter določeni previdno in konservativno. Od institucije se pričakuje, da jasno, ob predpostavki kontinuitete delovanja, pokaže, kako je njena notranja likvidnost na voljo za kritje tveganj in s tem za zagotavljanje njene kontinuitete.
- (iii) Viri financiranja morajo biti stabilni, tako da institucija svoje poslovne dejavnosti lahko izvaja tudi na daljši rok.

Določitev notranjih likvidnostnih blažilnikov

67. Pričakuje se, da institucija previdno in konservativno določi, katera sredstva in prihodnje prilive je pri ugotavljanju likvidnostne ustreznosti mogoče obravnavati kot razpoložljivo likvidnost. Pri tem mora upoštevati, kako verjetno je, da bo te vire likvidnosti v normalnih in stresnih razmerah lahko uporabila za pridobitev likvidnosti. Oblikovati mora eksplicitno interno stališče o zaželeni sestavi blažilnikov likvidnih sredstev, ki se uporabljajo za kritje likvidnostnih tveganj. Predvsem mora razlikovati med sredstvi, ki bodo v stresnih obdobjih zelo verjetno ostala likvidna, in sredstvi, ki jih je mogoče uporabiti samo za pridobitev likvidnosti od centralne banke. Za obe skupini mora določiti interne limite in jasno povezati ciljno velikost blažilnikov likvidnih sredstev z likvidnostnimi tveganji, ki bi se lahko uresničila v različnih časovnih obdobjih (to naj zajema vsaj enoletno obdobje).

³⁴ Odbor evropskih bančnih nadzornikov (CEBS) v dokumentu *Guidelines on Liquidity Buffers & Survival Periods* opredeljuje notranji likvidnostni blažilnik kot »presežno likvidnost, ki je na voljo za neposredno uporabo v stresnih likvidnostnih situacijah v danem kratkoročnem obdobju«, tj. kratkoročni segment sekundarne likvidnosti v pogledu »načrtovanega stresa«. Poleg tega mora biti blažilnik določen v treh dimenzijah: zaostrenost stresnega scenarija in njegove značilnosti, časovno obdobje, ki je določeno kot obdobje preživetja, in lastnosti sredstev v blažilniku.

Določitev notranjih stabilnih virov financiranja

68. Da bi institucija lahko ocenila stabilnost svojih virov financiranja, se pričakuje, da previdno in konservativno določi, katere vire financiranja je mogoče obravnavati kot stabilne. Pri tem mora oblikovati eksplicitno interno stališče o stabilnosti bančnih vlog in (vedenjskem) profilu denarnih tokov, pri čemer upošteva predpostavke o vedenju imetnikov vlog. Pričakuje se, da oceni stabilnost svojih virov financiranja, upoštevajoč raznolikost (ali koncentracijo) ponudnikov financiranja, trgov in produktov, ter oceni svoj dostop do trga, kar zadeva obseg in ceno. Pri izvajanju načrta financiranja mora upoštevati sedanjo obremenitev sredstev in koliko se bo ta po pričakovanih spremenila.

Šesto načelo – Metodologije za kvantifikacijo tveganj v procesu ILAAP so ustrezne, medsebojno skladne in neodvisno validirane

- (i) Institucija je odgovorna za to, da tako v ekonomski kot tudi v normativni perspektivi izvaja metodologije za kvantifikacijo tveganj, ki so primerne za njene individualne okoliščine. Poleg tega se pričakuje, da v neugodnih scenarijih uporablja ustrezne metodologije za kvantifikacijo možnih prihodnjih sprememb likvidnosti in financiranja. Pričakuje se, da v obeh perspektivah deluje izjemno konservativno in tako zagotovi, da se ustrezno upoštevajo tudi redki dogodki oz. dogodki na repih porazdelitve.
- (ii) Ključni parametri in predpostavke morajo biti enotni v celotni skupini in za vse vrste tveganj. Vse metodologije za kvantifikacijo tveganj morajo biti neodvisno interno validirane. Pričakuje se, da institucija uvede in izvaja učinkovit okvir za preverjanje kakovosti podatkov.

Celovita kvantifikacija tveganj

69. ILAAP mora zagotoviti, da so tveganja, ki jim je institucija izpostavljena oziroma bi jim lahko bila izpostavljena, ustrezno kvantificirana. Od institucije se pričakuje, da uporablja metodologije za kvantifikacijo tveganj, ki so prilagojene njenim individualnim okoliščinam (tj. usklajene z njeno nagnjenostjo k prevzemanju tveganj, tržnimi pričakovanji, poslovnim modelom, profilom tveganosti, velikostjo in kompleksnostjo).
70. Tveganj se iz ocene ne sme izključiti zgolj zato, ker jih je težko kvantificirati ali ker podatki zanje niso na voljo.³⁵ V takih primerih mora institucija določiti dovolj konservativne vrednosti za ta tveganja, pri čemer upošteva vse relevantne

³⁵ Pri tveganjih, ki jih je težko kvantificirati (npr. zaradi pomanjkljivih podatkov ali odsotnosti uveljavljenih metodologij za kvantifikacijo), mora institucija razviti metodologije za kvantifikacijo tveganj, v katerih se med drugim uporablja tudi strokovna presoja.

informacije in zagotovi, da so izbrane metodologije za kvantifikacijo tveganj ustrezne in konsistentne.³⁶

71. Ključni parametri in predpostavke med drugim zajemajo stopnje zaupanja in predpostavke za oblikovanje scenarijev.

Stopnja konservativnosti

72. Pričakuje se, da so metodologije za kvantifikacijo tveganj in uporabljene predpostavke v ekonomski in normativni perspektivi zanesljive, zadosti stabilne, občutljive na tveganja in dovolj konservativne, da kvantificirajo odlive likvidnosti, ki se zgodijo redko. Negotovosti, ki izhajajo iz metodologij za kvantifikacijo tveganj, je treba reševati s povišano stopnjo konservativnosti.

Izbira metodologij za kvantifikacijo tveganj

73. Institucije so odgovorne za to, da za kvantifikacijo tveganj in pripravo projekcij uporabljajo ustrezne metodologije. Ta vodnik ne vsebuje nobenega pričakovanja, da naj institucije uporabljajo določeno kvantifikacijsko metodologijo oziroma da naj določene metodologije ne uporabljajo. To pomeni, da ni vnaprej določeno, ali naj institucija za kvantifikacijo tveganj, ki jim je ali bi jim lahko bila izpostavljena, uporablja denimo (prilagojene) metodologije po prvem stebru (npr. da bi upoštevala tveganje koncentracije), rezultate stresnih testov ali druge metodologije, npr. več scenarijev.
74. Pričakuje se, da so uporabljene metodologije skladne druga z drugo, z obravnavano perspektivo in z opredelitvijo likvidnosti in stabilnega financiranja. Tveganja, katerim je institucija izpostavljena, morajo zajeti v ustrezni in zadosti konservativni obliki, upoštevajoč načelo sorazmernosti. To na primer pomeni, da morajo večje ali kompleksnejše institucije ter institucije, ki imajo bolj zapletena tveganja, uporabljati zmogljivejše metodologije, da bi ustrezno zajele tveganja.
75. Vseeno se ne pričakuje, da institucije uvajajo metodologije, ki jih ne razumejo popolnoma in jih zaradi tega ne uporabljajo za svoje notranje upravljanje tveganj in za sprejemanje odločitev. Pričakuje se, da je institucija sposobna dokazati, da so uporabljene metodologije primerne za konkretne razmere in profil tveganosti. Če uporablja modele zunanjih ponudnikov, jih ne sme uvažati mehanično, ampak jih mora povsem razumeti, ter morajo biti primerni in prilagojeni njenemu poslovnemu kontekstu in profilu tveganosti.

³⁶ Merjenje tveganj, ki jih je težko kvantificirati, mora biti, kolikor je to mogoče, konsistentno in primerljivo s splošnimi predpostavkami za merjenje tveganj. Institucija mora zagotoviti, da se takšna tveganja ustrezno upoštevajo v procesih upravljanja in obvladovanja tveganj, ne glede na to, ali so kvantificirana s tradicionalnimi modeli ali analizo scenarijev oziroma so ocenjena na podlagi relevantnih informacij.

Kakovost podatkov

76. Pričakuje se, da institucija uvede procese in kontrolne mehanizme za zagotavljanje kakovosti podatkov.³⁷ Okvir za kakovost podatkov mora zagotavljati, da so informacije o tveganjih zanesljive, da podpirajo proces odločanja ter da zajemajo vse relevantne podatke o tveganjih in vse dimenzije kakovosti podatkov.

Neodvisna validacija

77. Od institucij se pričakuje se, da metodologije za kvantifikacijo tveganj v procesu ILAAP v rednih razmiki preverjajo z neodvisno notranjo³⁸ validacijo, pri čemer sorazmerno upoštevajo načela, na katerih temeljijo standardi za notranje modele prvega stebra, upoštevajoč pomembnost kvantificiranih tveganj in kompleksnost metodologije za kvantifikacijo tveganj.
78. Odvisno od velikosti in kompleksnosti institucije je mogoče sprejeti različne organizacijske rešitve, da se zagotovi neodvisnost med razvojem in validacijo metodologij za kvantifikacijo tveganj. Vseeno je treba spoštovati koncepte, na katerih temeljijo različne obrambne črte, npr. pričakuje se, da neodvisne validacije ne izvaja oddelek za notranjo revizijo.
79. O splošnih zaključkih validacijskega procesa je treba poročati višjemu vodstvu in upravljalnemu organu. Zaključke je treba uporabljati v rednem pregledovanju in prilagajanju kvantifikacijskih metod ter upoštevati pri ocenjevanju likvidnostne ustreznosti.

Primer 6.1

Organizacija neodvisnih validacij

Da bi institucija v procesu ILAAP zagotovila neodvisno in sorazmerno validacijo metodologij za kvantifikacijo tveganj, se pričakuje, da upošteva osnutek vodnika ECB za ciljno usmerjeni pregled notranjih modelov – poglavje Splošne teme.

Odvisno od narave, velikosti, razmerja in zapletenosti tveganj lahko denimo uporabi eno od naslednjih treh organizacijskih ureditev, da bi zagotovila neodvisnost funkcije, ki izvaja validacijo, od razvoja metodologije (tj. določitev osnovne strukture, razvoj, uvedba in spremljanje metodologij za kvantifikacijo tveganj):

- ločitev v dve različni enoti, ki poročata različnima članoma višjega vodstva;
- ločitev v dve različni enoti, ki poročata istemu članu višjega vodstva;

³⁷ Kakovost podatkov med drugim pomeni, da so podatki celoviti, točni, medsebojno skladni, pravočasni, enolični, veljavni in sledljivi. Za več informacij glej [osnutek vodnika ECB za ciljno usmerjeni pregled notranjih modelov \(TRIM\)](#), februar 2017.

³⁸ »Notranja« ne pomeni, da mora institucija čisto vsako validacijsko aktivnost izvesti sama. Enako kot pri »notranji« reviziji izraz pomeni, da je institucija odgovorna za ta proces.

- ločitev zaposlenih znotraj iste enote.

Sedmo načelo – Cilj rednega stresnega testiranja je zagotoviti likvidnostno ustreznost v neugodnih razmerah

- (i) ECB pričakuje, da institucija vsaj enkrat letno oziroma pogosteje, če to narekujejo konkretne okoliščine, izvede svojim razmeram prilagojen poglobljen pregled ranljivosti, s katerim zajame vsa pomembna tveganja celotne institucije, ki v obdobju zaostrenih makroekonomskih razmer izhajajo iz njenega poslovnega modela ter iz poslovnega okolja. Na podlagi tega pregleda se pričakuje, da oblikuje program stresnega testiranja za normativno in za ekonomsko perspektivo.
- (ii) V programu določi neugodne scenarije, ki se bodo uporabljali v obeh perspektivah, upoštevajoč tudi druge stresne teste, ki jih izvaja. Pričakuje se, da bosta uporaba zaostrenih, a verjetnih makroekonomskih predpostavk in usmeritev na ključne ranljivosti pokazala velik vpliv na raven notranje in regulativne likvidnosti. Nadalje se pričakuje, da institucija sorazmerno izvaja povratno stresno testiranje.
- (iii) Pričakuje se, da institucija ves čas spremlja razmere in ugotavlja nove grožnje, ranljivosti in spremembe v okolju. To ji omogoča, da vsaj četrtletno oceni, ali so njeni scenariji stresnega testiranja še vedno primerni, in jih po potrebi prilagodi novim okoliščinam. Vpliv, ki bi ga povzročili različni scenariji, mora redno posodabljati (npr. enkrat na četrtletje). V primeru večjih sprememb naj presodi, kako bi te tekom leta lahko vplivale na njeno likvidnostno ustreznost.

Oblikovanje programa stresnega testiranja

- 80. Pričakuje se, da program pokriva obe, normativno in ekonomsko perspektivo. Zajeti mora različna časovna obdobja (tudi znotraj dne) in upoštevati relevantno valutno strukturo likvidnosti. Pri določanju niza notranjih stresnih scenarijev in občutljivosti mora institucija uporabiti širok nabor informacij o preteklih in hipotetičnih stresnih dogodkih. Institucija je sama odgovorna za to, da določi scenarije in občutljivosti, ki najbolje odražajo njene individualne razmere, ter jih prevede v prilive in odlive likvidnosti ter v ustrezno likvidnostno vrednost likvidnih sredstev. Pričakuje se, da je normativna perspektiva v programu stresnega testiranja zajeta tako, da se vpliv stresnih dogodkov na gibanje napovedanih regulativnih količnikov, kot je količnik likvidnostnega kritja, analizira na različnih točkah v času, v skladu z odstavkom 45.
- 81. Pri oblikovanju scenarijev za stresne teste mora institucija zajeti svoje pomembne ranljivosti, ki obstajajo glede na njen poslovni model, profil tveganosti in obstoječe zunanje pogoje. Pri oblikovanju scenarijev mora upoštevati informacije iz drugih opravljenih stresnih testov, npr. analiz občutljivosti, ki razkrivajo pomembne ranljivosti institucije.

82. Ker je prenosljivost likvidnosti v stresnih obdobjih lahko zelo drugačna kot v normalnih razmerah, se pričakuje, da institucija, ki ima pomembne čezmejne dejavnosti, oceni tudi prenosljivost likvidnosti znotraj skupine in to upošteva v svojem programu stresnih testov. Pričakuje se, da analizira posledice in verjetnost dodatnih ovir za prenosljivost likvidnosti v stresnih razmerah, še zlasti za operacije zunaj euroobmočja, ter oblikuje ukrepe za izboljšanje stanja in ukrepe v izrednih razmerah, ki bi jih bilo mogoče sprejeti pri takšnem scenariju.

Stopnja zaostrenosti neugodnih scenarijev

83. Pričakuje se, da v osnovnem scenariju institucija predpostavi gibanja, ki bi jih predpostavila v pričakovanih razmerah, pri čemer upošteva svojo poslovno strategijo in uporabi kredibilne predpostavke glede prilivov in odlivov, uresničitve tveganj in podobno.
84. V neugodnih scenarijih pa predpostavi izjemna, a verjetna gibanja, ki so dovolj zaostrena, da močno vplivajo na njeno likvidnostno stanje. Pričakuje se, da je stopnja zaostrenosti razmer ustrezna gibanjem, ki so verjetna, a s stališča institucije enako zaostrena kot katerikoli stresni dogodki, ki jih je v času kriznih razmer mogoče zaznati na trgu, pri dejavnikih ali na področjih, ki so za likvidnostno ustreznost institucije najbolj pomembni.
85. Nabor neugodnih scenarijev mora zajeti obdobja hujšega gospodarskega upada, velike motnje na trgu in finančne šoke, za institucijo specifične ranljivosti, odvisnost od glavnih ponudnikov financiranja in verjetne kombinacije teh dejavnikov.³⁹

Medsebojna skladnost nasproti usmerjenosti na ključne ranljivosti

86. Pri stresnem testiranju se pričakuje, da se institucija pri oblikovanju verjetnih neugodnih scenarijev osredotoča na svoje ključne ranljivosti. Stresni testi ICAAP in ILAAP se morajo medsebojno dopolnjevati, kar pomeni, da je osnovne predpostavke in rezultate stresnih testov ICAAP ter predvidene upravljalne ukrepe treba upoštevati pri stresnih testih ILAAP in obratno. Na primer, če se v stresnih testih ILAAP uporablja stresni dogodek na področju kreditnega razmika ali bonitete sredstev v likvidnostnem blažilniku, se učinek upošteva v stresnih testih ICAAP in obratno.

³⁹ Število scenarijev, ki je primerno za dano institucijo, je med drugim odvisno od njenega profila tveganosti. Pričakuje se, da bo za ustrezno zajetje različnih verjetnih kombinacij tveganj potrebnih več neugodnih scenarijev.

Povratno stresno testiranje

87. Pričakuje se, da institucija poleg stresnega testiranja, s katerim ocenjuje vpliv nekaterih predpostavk na svojo likvidnostno pozicijo, izvaja tudi povratno stresno testiranje. Pri tem mora najprej opredeliti vnaprej določen rezultat, npr. da poslovni model postane neuspešen.⁴⁰
88. Namen povratnega stresnega testiranja je preveriti celovitost in konservativnost predpostavk v okviru ILAAP. Pričakuje se, da se povratno stresno testiranje izvaja vsaj enkrat letno. Odvisno od verjetnosti tako oblikovanih scenarijev je morda potrebno, da se institucija na scenarije odzove nemudoma, tako da pripravi upravljaljske ukrepe v ILAAP, s katerimi prepreči sanacijsko situacijo, ki bi nastala, če bi se uresničil eden ali več scenarijev stresnih testov, ki so bili ocenjeni v okviru ILAAP. Poleg tega je povratno testiranje v kontekstu ILAAP mogoče razumeti kot izhodišče za razvoj scenarijev za načrt sanacije.⁴¹ Več informacij je na voljo v smernicah EBA in napotkih Baselskega odbora.

Primer 7.1

Interakcija med stresnimi testi ICAAP in ILAAP

Pričakuje se, da institucija oceni, kakšen vpliv bi lahko imeli relevantni scenariji, ki predvidevajo vpliv na kapital in likvidnost ter možne povratne učinke. Institucija mora upoštevati zlasti izgube, ki bi nastale zaradi likvidacije sredstev ali zvišanja stroškov financiranja v obdobju pretresov.

Primer 7.2

Povratno stresno testiranje

V internih povratnih stresnih testih institucija ugotovi, kolikšni bi morali biti odlivi vlog, da bi se izčrpali likvidnostni blažilniki in drugi viri financiranja v obdobjih nepričakovanih dogodkov. V ta namen določi predpostavke o odlivih vlog in drugih dejavnikih tveganj (npr. znižanje bonitetne ocene, pozivi za odkup dolga). Rezultat takšne ocene je predstavljen v spodnji tabeli, ki prikazuje stopnje odliva po treh različnih scenarijih.

⁴⁰ Glej smernice EBA o stresnih testih v institucijah (EBA/GL/2018/04).

⁴¹ Kot je opisano v Smernicah EBA o naboru scenarijev, ki se uporabljajo v sanacijskih načrtih (EBA/GL/2014/06), se pričakuje, da so ti scenariji na točki »skorajšnjega neizpolnjevanja obveznosti« oziroma da privedejo do tega, da poslovni model institucije ali skupine postane neuspešen, razen če se uspešno izvedejo sanacijski ukrepi.

	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3
Predpostavka o odlivih vlog			
Prebivalstvo	49%	7%	10%
Podjetja	33%	63%	60%
Finančne institucije	62%	91%	94%
Druge predpostavke (ni izčrpno)			
Znižanje bonitetne ocene	4 stopnje	4 stopnje	4 stopnje
Odkup dolga	0%	15%	15%

Pričakuje se, da institucija ugotovi, kolikšna je verjetnost, da se ti scenariji uresničijo, ter preuči, ali mora ukrepati.

Primer 7.3 Kalibracija neugodnih scenarijev

Neugodni scenariji upoštevajo pretekla gibanja na trgih in v vedenju strank, vendar niso omejeni samo na preteklo vedenje strank institucije ali na njen dostop do trga. Poleg tega ne temeljijo samo na gibanjih v preteklosti, še zlasti kadar so ta izkrivljena (npr. zaradi podpore javnega sektorja). To omejuje natančnost ocenjenih stresnih parametrov za prilive in odlive ter odbitke, ki se uporabijo pri določanju ocenjene vrednosti likvidnih sredstev.

Neugodni scenariji lahko vključujejo tako perspektivo delujočega podjetja (nadaljuje se normalno poslovanje, omejena možnost prilivov iz posojilnega portfelja, uporaba tržnih sredstev predvsem za ustvarjanje likvidnosti, odkup lastnih dolžniških instrumentov, da bi se zagotovil dostop do trga v prihodnje itd.) kakor tudi scenarije, po katerih se resnim motnjam v poslovnem modelu ni mogoče izogniti (zaustavitev ustvarjanja bilančnih sredstev, zaustavitev izplačil dividend in bonusov, uporaba vsega primerne zavarovanja za pridobitev likvidnosti, tudi od centralne banke, neuporaba nakupnih opcij za lastne dolžniške ali lastniške instrumente itd.).

3 **Glosar**

Neugodni scenarij

Kombinacija predpostavljenih neugodnih gibanj notranjih ali zunanjih dejavnikov (kot so makroekonomska in finančna gibanja ter hujše motnje na trgu), ki se uporablja za oceno odpornosti likvidnostne ustreznosti institucije proti možnim neugodnim gibanjem v srednjeročnem obdobju. Pričakuje se, da se predpostavljena gibanja notranjih in zunanjih dejavnikov kombinirajo enotno, gibanja pa morajo biti zaostrena, vendar verjetna s stališča institucije. Odražati morajo tveganja in ranljivosti, za katera se ocenjuje, da so reprezentativni za grožnje, ki so za institucijo najbolj relevantne.

Osnovni scenarij

Kombinacija pričakovanih gibanj notranjih in zunanjih dejavnikov (kot so makroekonomska in finančna gibanja), ki se uporabljajo za oceno vpliva teh pričakovanih gibanj na likvidnostno ustreznost institucije v srednjeročnem obdobju. Pričakuje se, da je osnovni scenarij skladen s temeljnimi izhodišči v poslovnih načrtih in proračunu institucije.

Mehanizem za porazdeljevanje stroškov in koristi

Mehanizem porazdeljuje stroške in koristi ter tveganja v zvezi z likvidnostjo. Je sestavni del strategij, politik, procesov in sistemov v instituciji.

Ekonomska notranja perspektiva

Perspektiva ILAAP, pri kateri institucija upravlja svojo likvidnostno ustreznost tako, da so tveganja in pričakovani odlivi zadostno pokriti z razpoložljivo notranjo likvidnostjo.

Koncept ekonomske likvidnostne ustreznosti

Interni koncept, katerega cilj je v ekonomski perspektivi zagotoviti, da institucija s svojimi finančnimi viri (notranja likvidnost) lahko krije svoja tveganja in pričakovane odlive ter trajno zagotavlja kontinuiteto delovanja.⁴²

Načrtovanje financiranja

Večdimenzionalni interni proces, katerega rezultat je načrt financiranja, ki predstavlja večletno napoved finančnih virov institucije glede na njen osnovni in neugodne scenarije, strategijo in operative načrte. Ocena neugodnih scenarijev je ključni element načrtovanja financiranja, saj instituciji pomaga, da kontinuirano deluje tudi v daljših obdobjih zaostrenih razmer.

Bruto pristop k ugotavljanju tveganj

Bruto pristop pomeni, da se tveganja najprej ugotovijo brez upoštevanja ukrepov, ki so bili zasnovani za zmanjšanje teh tveganj.

⁴² Institucije so same odgovorne za to, da izvajajo ustrezne metodologije za kvantifikacijo tveganj – ni splošnega pričakovanja, da bodo za zagotavljanje likvidnostne ustreznosti uporabljale »modele ekonomske likvidnosti«.

Arhitektura ILAAP

Različni elementi procesa ILAAP in način, kako so med seboj povezani. Pričakuje se, da arhitektura ILAAP zagotavlja medsebojno skladnost različnih elementov procesa in vključenost ILAAP v splošni okvir upravljanja institucije. Institucija mora v sklopu dokumentacije ILAAP vzdrževati opis splošne arhitekture ILAAP ter opis, kako je ILAAP vključen v okvir upravljanja institucije in kako se njegovi rezultati uporabljajo.

Rezultati procesa ILAAP

Vse informacije, ki se pridobijo v tem procesu in prispevajo k odločanju v instituciji.

ILAAP

Proces ocenjevanja ustrezne notranje likvidnosti, kot je opredeljen v členu 86 CRD IV. V skladu s tem členom morajo pristojni organi zagotoviti, da institucije vzpostavijo zanesljive strategije, politike, procese in sisteme za ugotavljanje, merjenje, upravljanje in spremljanje likvidnostnega tveganja v ustreznem sklopu časovnih obdobj, tudi znotraj enega dne, da bi vzdrževale ustrezno raven likvidnostnih blažilnikov.

Notranji pregled in validacija

Notranji pregled zajema širok sklop kontrol, ovrednotenj in poročil, katerih namen je zagotoviti, da strategije, procesi in metodologije v procesu ILAAP ostajajo zanesljivi, celoviti, učinkoviti in sorazmerni.

Validacija kot del notranjega pregleda zajema procese in dejavnosti, s katerimi se oceni, ali metodologije za kvantifikacijo tveganj in podatki o tveganjih ustrezno zajemajo relevantne vidike tveganj. Pričakuje se, da se validacija kvantifikacijskih metodologij izvaja v sorazmernem obsegu, neodvisno in v skladu z načeli za notranje modele prvega stebra (kapital).

Sistem limitov

Dokumentiran in hierarhičen sistem limitov, določenih v skladu s splošno strategijo institucije in njeno nagnjenostjo k prevzemanju tveganj. Njihov namen je zagotoviti, da je tveganja in izgube mogoče učinkovito omejiti v skladu s konceptom likvidnostne ustreznosti. Pričakuje se, da sistem limitov postavi jasne meje pri prevzemanju tveganj npr. za različne vrste tveganj, poslovna področja, produkte in subjekte v skupini.

Izjava o likvidnostni ustreznosti

Uradna izjava, v kateri upravljalni organ predstavi svojo oceno likvidnostne ustreznosti institucije in pojasni glavne razloge zanjo.

Likvidnostna ustreznost

Stopnja pokritosti tveganj z likvidnostjo institucije. Cilj procesa ILAAP je trajno vzdrževati ustrezno likvidnost tako v ekonomski kot tudi v normativni perspektivi ter s tem prispevati h kontinuiteti institucije v srednjeročnem obdobju.

Upravljavski ukrepi

Ukrepi (npr. pridobivanje financiranja), ki jih sprejme vodstvo, da bi likvidnost / financiranje ohranjalo na ravni, ki je skladna z nagnjenostjo institucije k prevzemanju tveganj.⁴³

Upravljavski blažilnik

Znesek likvidnosti nad regulativnim in nadzorniškim minimum ter nad potrebnim obsegom notranje likvidnosti, ki je po mnenju institucije potreben za to, da lahko vzdržno izvaja svoj poslovni model in se prožno odziva na poslovne priložnosti, ne da bi to ogrozilo njeno likvidnostno ustreznost.

Pomembno tveganje

Z likvidnostjo povezano neugodno tveganje, ki ima po notranjih opredelitvah institucije velik vpliv na njen splošni profil tveganosti in lahko prizadene njeno likvidnostno ustreznost.

Srednjeročno časovno obdobje

Časovno obdobje, ki zajema kratki in srednji rok. Pričakuje se, da zajame likvidnostno pozicijo institucije vsaj v prihodnjem letu in raven financiranja vsaj v naslednjih treh letih.

Normativna notranja perspektiva

Večletna perspektiva ILAAP, pri kateri institucija upravlja svojo likvidnostno ustreznost tako, da je sposobna izpolnjevati vse z likvidnostjo povezane pravne obveznosti in nadzorniške zahteve ter vzdržno reševati druge notranje ali zunanje likvidnostne omejitve.

Sorazmernost

Načelo v členu 86 CRD IV, ki določa, da mora biti proces ILAAP sorazmeren z zapletenostjo, profilom tveganosti, obsegom poslovanja institucije in dovoljeno ravno tveganja, ki jih določi upravljalni organ.

Javni viri financiranja

Vsi viri financiranja, ki jih bodisi neposredno ali posredno zagotavlja javni sektor, kot so opredeljeni v prilogi 1 Smernic EBA o usklajenih opredelitvah in predlogah za načrte financiranja kreditnih institucij na podlagi priporočila A4 ESRB/2012/2 (EBA/GL/2014/04).

Načrt sanacije

Načrt, ki ga pripravi in vzdržuje institucija v skladu s členom 5 direktive o sanaciji in reševanju bank (BRRD).⁴⁴

Povratni stresni test

Stresni test, ki se začne z opredelitvijo vnaprej določenega rezultata (npr.

⁴³ Za nadaljnje napotke glej smernice EBA o stresnih testih v institucijah (EBA/GL/2018/04), razdelek 4.8.2 Ukrepi vodstva.

⁴⁴ Direktiva 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 173, 12. 6. 2014, str. 190).

neuspešnost poslovnega modela) in zatem preučuje scenarije in okoliščine, ki bi lahko privedle do tega rezultata.

Izjava o nagnjenosti k prevzemanju tveganj

Uradna izjava, v kateri upravljalni organ izrazi svoja stališča o obsegu in vrsti tveganj, ki jih je institucija pripravljena sprejeti, da bi dosegla svoje strateške cilje.

Proces ugotavljanja tveganj

Reden proces, s katerim institucija ugotavlja tveganja, ki zanjo so ali bi lahko bila pomembna.

Popis tveganj

Seznam ugotovljenih tveganj in njihovih značilnosti. Popis tveganj je rezultat procesa ugotavljanja tveganj.

Kvantifikacija tveganj

Proces, v katerem se tveganja količinsko opredelijo. V ta namen institucija razvije in izvaja metodologije, s katerimi določa številčne vrednosti tveganj, ter nato primerja ugotovljena tveganja z razpoložljivo likvidnostjo institucije.

Taksonomija tveganj

Kategorizacija različnih vrst / dejavnikov tveganj, ki z enotnimi izrazi za tveganja in povezavami med njimi omogoča instituciji, da enotno ocenjuje, agregira in upravlja tveganja.

Dovoljeno tveganje

Vrste tveganj in raven teh tveganj, katerim se institucija ne izpostavi namerno, vendar jih sprejema / tolerira.

Kratice

AT1	dodatni temeljni kapital (<i>additional tier 1</i>)
BCBS	Baselski odbor za bančni nadzor (<i>Basel Committee on Banking Supervision</i>)
BRRD	direktiva o sanaciji in reševanju bank (<i>Bank Recovery and Resolution Directive</i>)
CRD IV	direktiva o kapitalskih zahtevah (<i>Capital Requirements Directive</i>)
EBA	Evropski bančni organ (<i>European Banking Authority</i>)
ECB	Evropska centralna banka
ESRB	Evropski odbor za sistemska tveganja (<i>European Systemic Risk Board</i>)
FSB	Odbor za finančno stabilnost (<i>Financial Stability Board</i>)
ICAAP	proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (<i>internal capital adequacy assessment process</i>)
ILAAP	proces ocenjevanja ustreznosti notranje likvidnosti (<i>internal liquidity adequacy assessment process</i>)
LAS	izjava o likvidnostni ustreznosti (<i>liquidity adequacy statement</i>)
LCP	likvidnostni načrt v izrednih razmerah (<i>liquidity contingency plan</i>)
LCR	količnik likvidnostnega kritja (<i>liquidity coverage ratio</i>)
PNO	pristojni nacionalni organ (<i>national competent authority, NCA</i>)
RAF	okvir nagnjenosti k prevzemanju tveganj (<i>risk appetite framework</i>)
SI	pomembna institucija (<i>significant institution</i>)
SREP	proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (<i>supervisory review and evaluation process</i>)
EMN	enotni mehanizem nadzora (<i>Single Supervisory Mechanism, SSM</i>)
TRIM	ciljno usmerjeni pregled notranjih modelov (<i>targeted review of internal models</i>)

© Evropska centralna banka, 2018

Poštni naslov 60640 Frankfurt na Majni, Nemčija
Telefon +49 69 1344 0
Spletno mesto www.ecb.europa.eu

Vse pravice so pridržane. Razmnoževanje v izobraževalne in nekomercialne namene je dovoljeno pod pogojem, da je naveden vir.